

2 grudnia 2015 r.

Komitet Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk
Pałac Kultury i Nauki, Plac Defilad 1
Skrytka Poczтовая 24
00-901 Warszawa

Uchwała Nr 1/2015

Stanowisko Komitetu Etyki w Nauce PAN w sprawie bieżących debat politycznych

W ostatnich tygodniach w Polsce toczy się ożywiona debata o fundamentach demokratycznego państwa prawa. Problemem głównym jest pozycja władzy sądowniczej w relacji do innych władz, czego egzemplifikację stanowi spór o Trybunał Konstytucyjny i wybór jego sędziów. Problem ma aspekt polityczny i aspekt prawny. W debacie biorą udział naukowcy rozmaitych specjalności, w tym, co oczywiste, przedstawiciele nauk prawnych.

Komitet Etyki w Nauce Polskiej Akademii Nauk uznaje prawo wszystkich badaczy do wyrażania merytorycznie uzasadnionych opinii. W sferze publicznej pojawiają się wszelako wypowiedzi, także pochodzące od naukowców, motywowane raczej emocjami i sympatiami politycznymi niż rzetelną analizą naukową diskutowanych problemów. Postępowanie takie stanowi naruszenie zasad dążenia do prawdy, obiektywizmu i rzetelności naukowej.

Efektywna dyskusja wymaga odwołania się do specjalistycznej wiedzy. Jest oczywiste, że w debacie istnieją rozbieżne stanowiska. Zasada domniemania kompetencji naukowej nakazuje, aby ekspertyzy znawców spraw ustrojowych, a więc przede wszystkim naukowców-prawników, traktować z należną uwagą. Większość najwyższej klasy specjalistów, w tym członkowie Komitetu Nauk Prawnych Polskiej Akademii Nauk (uchwała z dn. 26 listopada 2015 r.), dostrzega niebezpieczeństwa zagrażające zasadom Konstytucji i państwu prawa. Rzeczywistość zbyt często pozostaje w konflikcie z ustaleniami nauki prawa dotyczącymi tworzenia, stosowania i interpretowania prawa, podziału władz i ich równoważenia, kompetencji organów publicznych, zasad legislacji czy hierarchii źródeł prawa. Ustalenia te są owocem długiej tradycji myśli prawniczej i jako takie są szanowane w cywilizowanym świecie.

Komitet Etyki w Nauce uznaje za szczególnie szkodliwe dla autorytetu nauki i jej znaczenia dla kształtowania życia społecznego gołosłowne dezawuowanie opinii ciał eksperckich przez przypisywanie im motywacji dyktowanych interesem politycznym.

Naukowcy mają obowiązek uczciwego dążenia do prawdy, a przede wszystkim powstrzymania się od instrumentalnego traktowania swej pozycji i wiedzy.